

POSTANOWIENIE

Dnia 28 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejcki

w sprawie **A. W.**

skazanego z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 53 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 28 marca 2024 r.,

wniosku obrońcy skazanego

o wstrzymanie wykonania wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu

z dnia 28 września 2023 r., sygn. akt II AKa 108/23,

utrzymującego w mocy wobec ww. wyrok Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze

z dnia 14 listopada 2022 r., sygn. akt III K 54/20

na podstawie art. 532 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

1. uwzględnić wniosek i wstrzymać wykonanie wobec **A. W.** wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 28 września 2023 r., sygn. akt II AKa 108/23, utrzymującego w mocy wobec ww. wyrok Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze z dnia 14 listopada 2022 r., sygn. akt III K 54/20, do czasu rozpoznania kasacji;

2. na podstawie art. 532 § 2 k.p.k. w zw. z art. 275 § 1 i 2 k.p.k. i art. 277 § 1 k.p.k. zastosować wobec **A. W.** środki zapobiegawcze w postaci:

a) dozoru Policji, w ramach którego:

– zobowiązać skazanego do stawiania się raz w tygodniu w Komisariacie Policji w B.,

- zakazać skazanemu kontaktowania się ze świadkami J. L., J. S., K. S., P. S. i R. S.;
- b) zakazu opuszczania kraju połączonego z zatrzymaniem paszportu.

UZASADNIENIE

A. W. został oskarżony o to, że:

1. w okresie od stycznia 2017 r. do kwietnia 2018 r. w B., woj. [...], wbrew przepisom ustawy, uczestniczył w obrocie środkiem odurzającym w postaci marihuany w znacznej ilości 2 kilogramów w cenie 40.000 zł, którą otrzymał od J. L. w celu dalszej odsprzedaży,
tj. o czyn z art. 56 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii;
2. w okresie pomiędzy wrześniem a październikiem 2018 r. w rejonie Z., woj. [...], wbrew przepisom ustawy, w zamiarze, aby inne osoby dokonały czynu zabronionego, swoim zachowaniem ułatwił jego popełnienie poprzez, udostępnienie J. L. oraz osobom pochodzenia azjatyckiego pomieszczeń do produkcji metamfetaminy w znacznej ilości 1 kg 200 gram,
tj. o czyn z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 53 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii;
3. w bliżej nieustalonym okresie 2018 r. w B., woj. [...], w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, wbrew przepisom ustawy, w zamiarze, aby inne osoby dokonały czynu zabronionego, swoim zachowaniem ułatwił jego popełnienie poprzez zbycie J.L. tabletek z pseudoefedryną „C.” w ilości 2 kg do wyprodukowania metamfetaminy w znacznej ilości 400 gram,
4. tj. o czyn z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 53 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 § 1 k.k.

Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze, wyrokiem z dnia 14 listopada 2022 r., sygn. akt II K 54/20:

1. uznał oskarżonego A. W. za winnego popełnienia pierwszego z zarzucanych mu czynów, tj. przestępstwa z art. 56 ust. 3 ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, za które wymierzył mu karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę 100 stawek dziennych grzywny po 50 zł każda;
2. na podstawie art. 45 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego A. W. przepadek na rzecz Skarbu Państwa korzyści majątkowej osiągniętej z przestępstwa w kwocie 40.000 zł;
3. uznał oskarżonego A. W. za winnego popełnienia dwóch pozostałych czynów przyjmując, iż stanowią one elementy ciągu przestępstw z art. 91 § 1 k.k., tj. przestępstw z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 53 ust. 2 ustawy z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii oraz z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 53 ust. 2 ustawy z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomani w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed 24 czerwca 2020 r., za które wymierzył mu karę 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę 100 stawek dziennych grzywny po 50 zł każda;
4. na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed 24 czerwca 2020 r. połączył wymierzone wobec oskarżonego A. W. kary pozbawienia wolności i grzywny i wymierzył mu karę łączną 4 lat pozbawienia wolności oraz karę łączną grzywny w wysokości 150 stawek dziennych po 50 zł każda;
5. na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet wymierzonej kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył oskarżonemu A. W. okres tymczasowego aresztowania od 20 sierpnia 2019 r. godz. 6:10 do 3 grudnia 2019 r. godz. 14:05;
6. rozstrzygnął w przedmiocie kosztów procesu w odniesieniu m.in. do tego oskarżonego.

Apelację od tego orzeczenia wywiódł m.in. obrońca A. W., zaskarżając je w całości i podnosząc zarzuty bezwzględnej przyczyny odwoławczej, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. oraz błędów w ustaleniach faktycznych.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu, wyrokiem z dnia 28 września 2023 r., sygn. akt II AKa 108/23, utrzymał w mocy zaskarżony wyrok m.in. wobec A. W., rozstrzygając jednocześnie w przedmiocie kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

Od powyższego wyroku kasację wniósł obrońca skazanego A. W., który zarzucił *„rażące i mające istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia naruszenie prawa procesowego, tj. art. 6 k.p.k., art. 16 § 1 k.p.k., art. 80 zd. 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. oraz art. 378 § 1 zd. 1 i 2 i § 2 k.p.k., polegające na wyznaczeniu skazanemu na rozprawie w dniu 26 września 2023 r., »na podstawie art. 81 § 1 kpk w zw. z art. 80 kpk«, obrońcy z urzędu w osobie adwokata W. M., w sytuacji gdy postanowienie w tym przedmiocie zostało bezpośrednio poprzedzone oświadczeniem wymienionego adwokata, stawającego dotychczas w rozpoznawanej sprawie w roli obrońcy skazanego z wyboru, o tym, że nie reprezentuje on już skarżącego, bowiem sam wypowiedział A. W. stosunek obrończy, co w konsekwencji doprowadziło do pozbawienia skarżącego prawa do obrony w znaczeniu formalnym, bowiem skoro obrońca z urzędu swoją misję ma wykonywać należycie musi posiadać zaufanie oskarżonego oraz sam ufać swojemu klientowi, zaś w zakreślonej sytuacji procesowej ów stosunek zaufania został całkowicie co najmniej jednostronnie przez adwokata skazanego zerwany, czego wyrazem było złożone przezeń oświadczenie o wypowiedzeniu stosunku obrończego, wobec czego obrońca winien - kierując się w tej mierze treścią art. 28 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (tekst jednolity: Dz. U. 2022 r., poz. 1184; dalej jako »pr.adw.«) i art. 378 § 2 k.p.k., bądź odmówić udzielenia pomocy prawnej, bądź wnosić o zwolnienie go z obowiązku udzielenia tej pomocy, zaś Sąd ad quem – chcąc zachować wymóg rzetelnego procesu – był zobowiązany przed wyznaczeniem obrońcy z urzędu poinformować skazanego o tym, że zachodzi przypadek obrony obligatoryjnej, wymagający ustanowienia obrońcy i zakreślenia w tym celu odpowiedniego terminu, co zresztą wkrótce rzeczywiście nastąpiło, a dopiero gdy skazany nie ustanowiłby obrońcy z wyboru, wyznaczyć obrońcę z urzędu a następnie odroczyć lub przerwać rozprawę, tym bardziej, że Sąd II instancji nie zadecydował o doprowadzeniu skarżącego, postępując natomiast odmiennie, rozpoznając sprawę, łącznie z zamknięciem*

przewodu sądowego i odroczeniem publikacji wyroku, Sąd Apelacyjny we Wrocławiu nie zagwarantował skarżącemu, który nie przyznawał się w postępowaniu przygotowawczym do popełnienia zarzucanych czynów, właściwej reprezentacji jego praw na rozprawie przez cały czas postępowania odwoławczego, stąd też możliwość wpływu omawianego uchybienia na treść wyroku nie może budzić wątpliwości, przy czym na marginesie dostrzec należy, że Sąd ad quem nie był w ogóle uprawniony do wyznaczenia obrońcy, kierując się wskazaną przez siebie podstawą prawną (»art. 81 § 1 kpk«), gdyż ustawodawca świadomie, w powołanym przepisie, przyznał takie uprawnienie wyłącznie prezesowi Sądu i referendarzowi sądowemu, a decyzję w omawianym przedmiocie Sąd II instancji mógł podjąć tylko w oparciu o art. 378 § 1 k.p.k., tym bardziej, że miała ona miejsce w czasie rozprawy».

Podnosząc tak sformułowany zarzut wniósł m.in. o:

1. uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;
2. wstrzymanie – na podstawie art. 532 § 1 i 3 k.p.k. – wykonania zaskarżonego wyroku w całości, w szczególności w zakresie, w jakim w związku z jego wydaniem uprawomocnił się wyrok Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze z dnia 14 listopada 2022 r., wydany w sprawie o sygn. akt II K 54/20 – do czasu rozstrzygnięcia kasacji.

Prokurator w pisemnej odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek obrońcy skazanego był zasadny o tyle, że doprowadził do wstrzymania wykonania zaskarżonego wyroku i utrzymanego nim orzeczenia pierwszoinstancyjnego w odniesieniu do tegoż skazanego.

Na wstępie przypomnieć należy, że ustawodawca przewidując w art. 532 § 1 k.p.k. możliwość wstrzymania w postępowaniu kasacyjnym wykonania zaskarżonego orzeczenia, jak i innego orzeczenia, którego wykonanie zależy od rozstrzygnięcia tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia, nie wskazał przesłanek

podjęcia takiej decyzji. Nie budzi jednak wątpliwości, że decyzja taka będzie uzasadniona wówczas, gdy wykonanie kary przed rozpoznaniem kasacji spowodowałoby dla skazanego zbyt poważne i w zasadzie nieodwracalne następstwa (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 5 stycznia 2024 r., V KK 396/23, LEX nr 3654393; postanowienie SN z dnia 22 stycznia 2020 r. III KK 5/20, LEX nr 3176621; postanowienie SN z dnia 18 listopada 2003 r. IV KK 347/03, OSNwSK 2003, nr 1, poz. 2465). Tego rodzaju skutek może mieć miejsce zarówno w sytuacji oczywistej zasadności podniesionych zarzutów kasacyjnych, jak i stwierdzenia przez Sąd Najwyższy z urzędu – i to jeszcze przed merytorycznym rozpoznaniem sprawy – jednej z tzw. bezwzględnych przyczyn odwoławczych wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., które w świetle art. 536 k.p.k. winny skutkować uchyleniem zaskarżonego wyroku poza granicami zaskarżenia i podniesionych zarzutów.

Jak tymczasem wynika z akt sprawy, mimo obligatoryjności obrony (art. 80 k.p.k.), w trakcie rozprawy przed Sądem Okręgowym w Jeleniej Górze w dniu 21 czerwca 2022 r., obrońca A. W. opuścił salę rozpraw, a sąd pierwszej instancji kontynuował czynność przesłuchania świadka pod jego nieobecność. Powyższa okoliczność może wskazywać na zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k., co w razie jej potwierdzenia winno skutkować uchyleniem wyroków sądów obu instancji i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania sądowi *a quo*. Oczywiście nie przesądzając ostatecznego rozstrzygnięcia, które zapadnie w składzie kolegiальnym, po szczegółowej analizie akt sprawy, postąpienie takie rysuje się jako realne.

Z tych też względów należało wstrzymać wykonanie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 28 września 2023 r., sygn. akt II AKa 108/23, utrzymującego w mocy wobec ww. wyrok Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze z dnia 14 listopada 2022 r., sygn. akt III K 54/20, do czasu rozpoznania kasacji.

Jednocześnie Sąd Najwyższy za celowe uznał zastosowanie, do czasu rozpoznania kasacji, środków zapobiegawczych, do czego uprawnia go przepis art. 532 § 2 k.p.k. Zebrany w sprawie materiał dowodowy przytoczony i omówiony w uzasadnieniu wyroków zapadłych w sprawie, jak również potwierdzenie sprawstwa i winy wynikające z prawomocności wyroku skazującego wskazuje na duże

prawdopodobieństwo, iż skazany dopuścił się popełnienia przypisanych mu przestępstw, w tym zbrodni. Na obecnym etapie istnieje konieczność zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania. Wstrzymanie wykonania zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go orzeczenia sądu pierwszej instancji będzie skutkowało zwolnieniem skazanego z Zakładu Karnego, o ile nie zajdzie konieczność jego pozbawienia wolności w innych sprawach. Tymczasem przebywając na wolności mógłby podejmować próby matactwa, czy też ucieczki. Pamiętać bowiem należy, że A. W. skazano na karę 4 lat pozbawienia wolności m.in. za zbrodnię. Już tylko sama surowa kara może więc implikować go do podejmowania bezprawnych działań, o których mowa w art. 258 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. Ponadto pamiętać należy, że przedmiotowa sprawa dotyczyła obrotu znacznymi ilościami narkotyków, a jego sprawstwo opiera się w głównej mierze na relacjach J.L. i J. S. Powyższe okoliczności niewątpliwie czynią realną pokusę wpływu na depozycje ww. świadków. Zastosowane środki zapobiegawcze w postaci zakazu opuszczania kraju połączonego z zatrzymaniem paszportu, a także dozoru Policji i zobowiązaniu skazanego do stawiennictwa raz w tygodniu we właściwym ze względu na miejsce zamieszkania komisariacie Policji oraz zakazie kontaktowania się z istotnymi świadkami zabezpieczą prawidłowy tok postępowania.

Z tych też względów, orzeczono jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[PGW]

[ał]